

УДК 1:[316.7:316.324.8]

РЯБЕКА О.Г.

кандидат політичних наук,
доцент кафедри управління,
інформаційно-аналітичної діяльності та євроінтеграції,
Національний педагогічний університет
імені М.П.Драгоманова (Україна, Київ)

ГЛОКАЛІЗАЦІЯ ПЛАНЕТАРНОГО СВІТУ ЯК ПРОДУКТ СУЧАСНОГО ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

У статті розглянута глокалізація або переструктурування організаційної матриці сучасного планетарного світу; спрогнозовано перехід організаційної структури від ячеїсного до мережевого типу; охарактеризовано чотири найбільш сформовані центри глокалізації, а саме: 1) Об'єднана Європа, 2) Північноамериканський Союз, 3) Євразійський союз, 4) Регіональні союзи країн

Ключові слова: планетарний світ, глобалізація, глокалізація, планетарна структура, Об'єднана Європа, Північноамериканський Союз, Євразійський союз, регіональні союзи країн

Метою цієї статті є визначення характеру і змісту планетарної структури, що народжується під впливом сучасного глобалізаційного процесу, оскільки онтологічна матриця одночасно не тільки глобалізується а й дефрагментується, тобто, породжує якісно нові лагуни соціального життя. Цей спонтанний поділ підтверджує й О. Крисенко. Він пише: «Увійшовши у ХХІ століття, світ-соціум набув зовсім інших контурів глобального структуроформування, змінилися основні елементи соціально-політичного дискурсу. Стали безперечною дійсністю ті протиріччя та негативні тенденції, які владний істеблішмент ще недавно, без сумніву, відносив до таких категорій, що не потребують пріоритетного вирішення» [11, с. 3]. У науці таке явище віддзеркалюється, як відомо, терміном «глокалізація». Глокалізація — це процес економічного, соціального, культурного розвитку, що характеризується співіснуванням різноспрямованих тенденцій: на тлі глобалізації замість очікуваного зникнення регіональних відмінностей відбувається їх збереження і посилення. Замість злиття і уніфікації виникають і набирають силу явища іншого напрямку: сепаратизм, загострення інтересу до локальних відмінностей, зростання інтересу до традицій глибокої старовини і відродження діалектів [22]. Основний мотив глобалізації — це збільшення рухливості усіляких потоків: фінансових, інформаційних, людських, матеріальних і інших. Проте ця рухливість може збільшуватися, тільки якщо існують значні відмінності між регіонами, джерелами і одержувачами. Найкраще це можна проілюструвати на прикладі туризму: немає сенсу куди-небудь їхати, якщо скрізь буде одне й те ж.

Самі транснаціональні корпорації як головний виконавець економічної глобалізації, дуже зацікавлені не лише у збереженні, але навіть посиленні регіональних відмінностей. Прибуток у сучасній мобільній економіці можливий тільки за наявності різниці потенціалів між різними регіонами. Це зростання різноманіття спричиняє за собою розчинення колишніх державних кордонів, що існували й існують у вигляді тих або інших «фронтов протистояння». Штучні адміністративні межі поступово поступаються місцем природним межах регіональним, соціально-економічним і соціально-культурним. Культурні регіони значно менші за площею, ніж сучасні держави. Це протиріччя стає зараз усе більш помітним і проявляється у зростаючому сепаратизмі. Деякі держави розпалися на дрібні частини. А в тих, які не розпалися, активно діють екстремістські терористичні угруповання, що виступають за відділення. Ці тенденції тільки на перший погляд суперечать загальному прагненню до глобалізму. Насправді дрібні регіони отримують «право на самовизначення» тільки в глобальній трансфедерації, в яку спочатку входять держави, а потім просто регіони. Можливо, рівень держав збережеться, але буде значно ослаблений з точки зору політичної ваги. Глокальне (глобальне+локальне) людство у будь-якому разі житиме разом, але по-різному. Такі центри у якості локальних елементів соціального розвитку планетарної спільноти на початку XXI століття почали інтенсивно формалізуватись і виконувати організаційно-політичну функцію у становленні цілісної світосистеми, серед них: 1) Об'єднана Європа, 2) Північноамериканський Союз, 3) Євразійський союз, 4) Регіональні союзи країн. Коротко розглянемо їх організаційний стан і функціональні можливості. Про геополітичні позиції США, Об'єднаної Європи, Росії, Китаю і інших потужних гравців на сучасній світовій арені глибоко проаналізував Зб. Бжезинський і оприлюднив свої головні висновки у відомій аналітичній праці «Велика шахівниця» [2].

Почнемо з Об'єднаної Європи, що є сталим організаційним утворенням зі своїми керівними органами і навіть, власною валютою – євро. Вже на початку XX ст. цілком серйозно дискутувалося питання про можливість формування Сполучених Штатів Європи. У 1923 р. австрієць К. Калерджі, засновник пан-європейського руху, закликав до втілення ідеї СШЄ в життя. При цьому робилися посилання на успішне утворення Швейцарського союзу в 1848 р., створення Німецької імперії в 1871 р., завоювання в 1776 р. незалежності Сполученими Штатами Америки. Дещо пізніше, 5 вересня 1929 р., французький міністр закордонних справ А. Бріан виголосив промову на Асамблеї Ліги націй в Женеві. За підтримки свого німецького колеги Г.Стреземанна він запропонував створити Європейський союз під егідою Ліги націй. Розповсюдження фашизму в Європі і розв'язування другої світової війни зробили неможливою реалізацію цієї ідеї, але не означали відмови від неї. Навіть в 1941 р. депортовані на острів Вентотене діячі італійського Супротиву А. Спінеллі і Е. Россі зуміли розповсюдити підготовлений ними Маніфест за створення Сполучених Штатів Європи. В

цілях запобігання міжнародній анархії і збереження свободи в Європі, на користь всіх народів Європи вони закликали створити європейську федерацію, в якій частина суверенних прав країн-учасниць була б передана на федеральний рівень.

Після закінчення другої світової війни ідея європейської інтеграції продовжує розвиватися, отримуючи шанс на практичне втілення завдяки діяльності У. Черчилля, який у вересні 1946 р., виступаючи в Цюріху, запропонував створити федерацію Сполучених Штатів Європи, основу якої складала б вісь Париж – Бонн, тобто союз Франції і Німеччини. Він заявив: «Я вірю у те, що європейські нації утворюють єдиний фронт, єдиний монолітний блок під егідою європейської ради. Я покладаю свої надії на Сполучені Штати Європи» [9, с. 9]. За ініціативою У. Черчилля в Лондоні було створено асоціацію «Об'єднана Європа». У липні 1947 р. аналогічна асоціація була створена у Франції, а в грудні 1947 р. згадані асоціації об'єдналися з бельгійською лігою «Європейської співпраці», з Союзом європейських федералістів і з Соціалістичним рухом за створення Сполучених Штатів Європи. У травні 1948 р. в Гаазі був скликаний I Європейський Конгрес, на якому були представлені організації, що виступали за об'єднання країн Західної Європи. У вивченні найрізноманітніших питань, пов'язаних спочатку з європейською інтеграцією, ідея якої почала практично втілюватися в 50-х рр. минулого століття, а потім і з Європейським Союзом як результатом цього втілення, існує багато вимірів. Проте виникають цілком закономірні питання: як ці виміри мають бути досліджені, у чому полягає суть провідних тенденцій та суперечностей у морфогенезі та функціонуванні системи саморегуляції Об'єднаної Європи? Відповідь на ці та подібні питання можна знайти при з'ясуванні суті уявлень стосовно деяких ключових концептуальних підходів, що вже вироблені вченими й постійно розвиваються подальшими дослідженнями процесу європейської інтеграції та природи й функціонування ЄС у різноманітних сферах.

Такі питання, як і багато інших, що адекватно відображають процеси європейської інтеграції та реалії функціонування Європейського Союзу, постійно перебувають у центрі уваги передусім таких закордонних вчених, як К. Армстронг, А. Бекке, І. Берггрін-Меркель, Т. Бовард, Д. Боссарт, С. Булмер, А. Бурлей, Дж. Вайлер, А. Валей С. Вебб, Д. Вінкотт, Х. Вінсенті, В. Волес, Г. Волес, С. Гайкс, Ж. Гаррет, П. Гелл, М. Гердеген, К. Гоетц, Г. Граббе, Дж. Грієко, К. Деммке, Д. Дінан, К. Дойч, Х. Енгель, К. Ердман, А. Зброджіа, Ж. Зіллер, Г. Кассім, Р. Кехан, В. Кернз, Дж. Койман, Л. Крам, Т. Крістіансен, К. Ласок, Т. Ларссон, Л. Ліндберг, Г. Маркс, Дж. Матларі, В. Маттлі, Л. Меткалф, А. Мілворт, Д. Мітрані, Е. Моравчік, Н. Нугент, Є. Ноель, Ж. Най, Д. Олову, М. О'Нейл, П. Піерсон, Д. Пучала, Р. Родес, Б. Розамонд, К. Селен, С. Штейнмо, У. Сендолц, П. Тейлор, Дж. Трангольм-Міккельсен, М. Турнер, А. Фаразманд, А. Форстер, Е. Хаас, А. Хайхлінгер, С. Хоффман, С. Шайнгольд, Ф. Шміттер, В. Шнайдер, Дж. Шварце,

Глокалізація планетарного світу як продукт сучасного глобалізаційного процесу

Е. Штейн.

Концептуалізація, що, по суті, означає думати про явища в абстрактних термінах, і теоретизація, що означає встановлювати загальні пояснення явищ, як зауважує Н. Нугент, склали основу величезної кількості наукових досліджень про європейську інтеграцію та її особливості [26]. Аналіз іноземної та вітчизняної літератури щодо Європейського Союзу показує, що існує досить багато концептуальних і теоретичних підходів до вивчення процесу європейської інтеграції та питань, пов'язаних з нею, а тому вони можуть бути представлені в різний спосіб. Наприклад, їх поділяють на категорії на основі того, що за їхньою допомогою намагаються аналізувати й пояснювати. Одна з таких класифікацій розрізняє: велику теорію, яка намагається пояснювати процес інтеграції загалом; мезотеорію (або середній ряд), яка намагається пояснювати аспекти функціонування ЄС (більшість теорій середнього ряду зосереджується, зокрема, на процесах політики); концептуалізацію, яка намагається охопити сутність ЄС у концептуальних термінах [19]. Євроінтеграції притаманні [6, с. 195]: співіснування різних культур, релігійних вірувань, переконань, способів життя; політичне правління базується на співпраці у владі за умови відсутності сильної верхівки і наявності постійних коаліцій на всіх рівнях правління, що функціонують на засадах колегіальності; істинно федеральний характер політичних інституцій зі взаємопов'язаними відповідальністю і винятковим правом на ухвалення рішень на різних рівнях суспільної ієрархії – світовому, регіональному, країни, провінції, округу, громади; надзвичайно децентралізована структура влади за широкої участі громадян в ухваленні рішень із «представницькою демократією» на вищих рівнях і «прямою демократією» на нижчих рівнях правління.

У ХХІ ст. розпочався новий етап Євроінтеграції, який пов'язують із запровадженням єдиної грошової одиниці (євро) та розвитком інформаційних технологій. Вільний обмін інформацією відкриває нові перспективи «електронної Європи», пріоритетами якої є освіта, підвищення кваліфікації, електронна торгівля. Д. де Ружмон вважає: «Шукати щоразу далі, й створювати стільки ризику, скільки розв'яжеш нових проблем, – такою є справжня формула Прогресу у її західному визначенні» [17, с. 87]. Північноамериканський Союз було штучно створено 21 лютого 2005 року. Його основу склали США, Канада і Мексика. Північноамериканський Союз — гіпотетичне об'єднання США з Мексикою і Канадою, за моделлю Європейського Союзу. Лідери всіх трьох країн заявили, що в цей час не існує офіційних планів подібного злиття. Не зважаючи на це, в академічному середовищі був розроблений план об'єднання. План був опублікований у доповіді незалежної американської організації CFR за 2005 р. — «Створення Північноамериканської общини». У доповіді пропонується досягнення наступних цілей: створення до 2010 р. Північноамериканського економічного і оборонного блоку (общини); створення управлінських структур, необхідних для функціонування Північноамериканського блоку; посилення

Північноамериканської конкурентоспроможності шляхом введення загальних зовнішньоторговельних тарифів; розвиток вільного руху через кордони для жителів Північної Америки (за допомогою біометричних індикаторів); ухвалення єдиного плану охорони кордонів (боротьба з тероризмом і проникненням терористів використовується тут як виправдання для введення цієї політики, для чого також пропонується створення єдиного трибічного центру навчання співробітників правоохоронних органів); скорочення прірви в економічному розвитку Мексики і США — для цієї мети США і Канада створять Північноамериканський Інвестиційний Фонд; розвиток загальної Північноамериканської енергетичної і сировинної стратегії; поглиблення педагогічних зв'язків, культурного обміну і програми підготовки вчителів; введення в обіг «амеро» — нової загальної валюти, яка замінить долар, як американський, так і канадський, і мексиканське песо [18].

Створення супермагістралі NAFTA що сполучатиме Мексику, США і Канаду. Північноамериканська угода про вільну торгівлю (НАФТА) набрала чинності 1 січня 1994 року [20]. Правила НАФТА розроблені з урахуванням вимог ГАТТ/СОТ і відповідно до цих правил. Угода НАФТА має велике значення для всіх, хто займається торгівлею з будь-якою із країн-членів. НАФТА містить програму економічної інтеграції, відповідно до якої країни-члени повинні протягом 15 років після набрання нею чинності поступово ліквідувати всі перешкоди в торгівлі між собою. Метою НАФТА проголошено усунення перешкод у торгівлі товарами і послугами; поліпшення можливостей для інвестування в межах цієї зони вільної торгівлі; ефективний захист прав інтелектуальної власності; створення основи для подальшого співробітництва з метою збільшення переваг угоди. Кожна країна зобов'язана забезпечити, щоб її закони та інші державні акти, включаючи акти штатів і провінцій, відповідали певним стандартам, встановленим в Угоді. Якщо будь-яке положення законодавства країни (штату, провінції) не відповідає НАФТА, воно є незастосовним відносно особи з іншої країни-члена НАФТА, якщо тільки це законодавство не стосується питань, які входять до кола «обмежень». До переліку таких входять питання про оподаткування; національну безпеку; безпеку продукції і захист прав споживачів; порушення платіжного балансу. Ця вимога також не стосується законодавчих актів, які вказані в НАФТА у спеціальному переліку. Митні тарифи між трьома країнами мають бути поступово скасовані

Євразійський Союз (ЄАС) — назва обговорюваного у суспільстві конфедеративного союзу держав з єдиним політичним, економічним, військовим, митним, гуманітарним і культурним простором. Часто в ЗМІ Євразійським Союзом скорочено називають термін Євразійський економічний союз (ЕАЭС), але ці проекти різні за рівнем інтеграції. Проект Євразійського Союзу, проте залишався лише на папері, поки в грудні 2010 року в нього не вдихнули нове життя на саміті ЕврАзЕС. Восени 2011 року проект Євразійського Союзу отримав новий імпульс після публікації прем'єр-

Глокалізація планетарного світу як продукт сучасного глобалізаційного процесу

міністром Росії В.Путіним статті «Новий інтеграційний проект для Євразії — майбутнє, яке народжується сьогодні»(2011) [4]. Путін, а услід за ним і лідер єдинокоросів Б. Гризлов у статті «Майбутнє за нами» в «Незалежній газеті» стверджували, що створення Євразійського Союзу на базі Росії, Білорусії і Казахстану дозволить Росії стати ще одним світовим полюсом впливу [7]. Ця ідея постійно знаходиться у центрі уваги президента РФ В. Путіна [4] і Президента Казахстану Н. Назарбаєва [13]. Так, наприклад, згідно з проектом Н. Назарбаєва 1994 р. пропонувалося формування «ряду наднаціональних органів»: Рада глав республік і глав урядів ЄАС — найвищий орган політичного керівництва; Парламент ЄАС — найвищий консультативно-дорадчий орган Союзу; Рада міністрів закордонних справ ЄАС — координація зовнішньополітичної діяльності; Міждержавний виконавський комітет — постійно діючий виконавчо-контролюючий орган; Інформаційне бюро Виконкому ЄАС; Ради з питань освіти, культури, науки — формування погодженої політики в цій області.

Можлива еволюція ЕАЭС до ЕАС. У лютому 2012 року голова Держдуми РФ Сергій Нарішкін заявив, що услід за створенням Митного союзу і формуванням Єдиного економічного простору держави-партнери мають намір приступити до створення наднаціонального Євразійського парламенту, а Митний союз і Єдиний економічний простір стануть базою для формування майбутнього Євразійського союзу [12]. 20 березня С. Нарішкін заявив, що «Євразійська міжпарламентська асамблея, яка прийде на зміну міжпарламентській асамблеї ЄврАзЕС, повинна розробляти основи законодавства у базових сферах правовідносин, а в перспективі стати повноцінним євразійським парламентом», «наділеним законодавчими і контрольними повноваженнями по аналогії з Європарламентом і формованим на основі прямих демократичних виборів». 17 травня С. Нарішкін заявив про те, що Росія, Білорусь і Казахстан організували робочу групу для формування парламенту майбутнього Євразійського союзу. До просування цієї ініціативи в Мінську і Астані підключилася голова Ради Федерації РФ В.Матвієнко.

Ініціативи керівників палат російського парламенту, проте, не отримали відгуку, що очікувався ними, у парламентарів Казахстану і Білорусі. 13 вересня на засіданні робочої групи з питань парламентського виміру Євразійської економічної організації представники Казахстану голова комітету Мажиліса у міжнародних справах, обороні, безпеці М. Ашимбаєв і секретар НДП «Нур Отан» Е. Карін закликали не поспішати з «політичною складовою» і зосередитися на економічних питаннях інтеграції, оскільки будь-які інтеграційні проекти можливі тільки «за умови дотримання головного принципу — поваги суверенітету держав-учасників». Саме з цієї причини казахстанська сторона назвала передчасною підготовку проекту меморандуму про концепцію міжпарламентського органу і відмовилася від яких-небудь політичних заяв [1]. 4 листопада 2012 року, в день народної єдності, Євразійська спілка молоді і партія «Євразія» оголосили [5] про

початок підготовки всеросійського референдуму з питання про створення Євразійського союзу, проведення якого планували на 2013 рік [15].

16 вересня 2013 голова комітету Держдуми Росії у справах СНД, євразійській інтеграції і зв'язкам із співвітчизниками Л.Слуцкий, виступаючи на прес-конференції, у черговий раз озвучив плани зі створення євразійського парламенту, положення про яке, за словами чиновника, повинно бути внесено в «Договір про Євразійський економічний союз» [3].

18 вересня 2013 у відповідь на повторну ініціативу зі створення Євразійського парламенту депутат казахстанського мажиліса, глава комітету з міжнародних справ, оборони і безпеці палати М. Ашимбаєв заявив у інтерв'ю телеканалу «Астана», що Казахстан не підтримує цю ініціативу [10]: «У цьому договорі не повинно бути пункту, що стосується створення єдиного наднаціонального парламенту. Тут позиція Казахстану чітка, вона озвучувалася не раз керівництвом країни, що Казахстан не підтримуватиме створення наднаціональних політичних органів. Максимум, про що може йтися в цьому проекті, – угода про міжпарламентську співпрацю, яка, власне кажучи, сьогодні є». Планується навіть ввести єдину валюту Євразійського Союзу. Ця думка постійно переслідує організаторів нової структури. Ще у 2004 році О. Лукашенко пропонував ввести загальну валюту для Союзної Держави. Другий раз таку ж думку виразив І. Шувалов у березні 2010 року, але цього разу вже для трьох країн: Білорусь, Казахстан, Росія (засновники Митного Союзу). В якості назви для створюваної валюти курсують «євраз» або «євразійський рубель». Назва «євраз» була запропонована в 2004 році президентом Казахстану Н. Назарбаєвим. 5 жовтня 2011 року прес-секретар В.Путіна Д.Пісків заявив: «Москва хотіла б створити єдину валюту Євразійського союзу з єдиним емісійним центром» [16]. Пізніше О. Лукашенко приєднався до позиції президента Казахстану Н. Назарбаєва і заявив, що єдиної валюти і «наднаціональних надбудов» в Євразійському економічному союзі не буде, відновлення Євразійського Союзу — небажано і безрозсудно. Тобто це означає, що намагання Російської Федерації замкнути на себе євразійський регіон і панувати над ним є справою достатньо проблематичною.

Існуючі регіональні союзи країн, наприклад Організація Чорноморського економічного співробітництва (англ. Organization of Black Sea Economic Cooperation – BSEC) — субрегіональне об'єднання 12 країн Чорноморського регіону (Азербайджан, Албанія, Болгарія, Вірменія, Греція, Грузія, Молдова, Росія, Румунія, Сербія, Туреччина, а також Україна). З 1992 до 1998 називалася просто «Чорноморське Економічне Співробітництво» — ЧЕС, причому ця аббревіатура так і закріпилася в засобах масової інформації і офіційних документах. Організація була створена з метою тісного економічного співробітництва країн-учасниць, вільного пересування товарів, капіталів, послуг і робочої сили і інтеграція економік цих країн в світову економічну систему. Штаб-квартира організації розташована в Стамбулі [24].

Вишеградська група (Вишеградська четвірка) — угруповання чотирьох центральноєвропейських країн: Польщі, Чехії, Угорщини і Словаччини. З'явилась унаслідок зустрічі президентів Польщі Леха Валенси і Чехословаччини Вацлава Гавела та прем'єра Угорщини Й. Антала 15 лютого 1991 року в угорському місті Вишеград, після ухвалення Вишеградської декларації. Головною метою була названа інтеграція до євроатлантичних структур [23]. Водночас спільність цілей закордонної політики, спільність історичного досвіду та географічна близькість спричинили появу нового регіонального утворення, названого після розпаду Чехословаччини Вишеградською четвіркою (Чехія і Словаччина). Були ухвалені умови про лібералізацію торгівлі в межах групи, що спричинило появу в 1993 році Центральноєвропейського порозуміння про вільну торгівлю (СЕФТА). У 1994-1998 роках зусилля країн Вишеграда переважно були спрямовані радше на інтеграцію з ЄС і НАТО, ніж на лобювання взаємних інтересів, зустрічі голів держав відбувались нерегулярно. З 2004 року і до середини 2005 в групі головує Польща, після неї головує Угорщина.

Наприкінці 2004 року президент Польщі О. Квасневський зазначив, що Вишеградська група може виступати зі спільними ініціативами, які стосуватимуться політики ЄС щодо її східних сусідів, у тому числі України, і мати істотну роль в побудові площини європейських цінностей. 10 червня 2005 році прем'єр-міністр України Ю. Тимошенко зустрілася в місті Пулави (Польща) з прем'єр-міністрами країн «Вишеградської четвірки». Були обговорені питання енергетичної співпраці, пов'язані, зокрема, з розвитком нафтових та газових магістралей, а також у сфері транспортування електроенергії. Ю. Тимошенко заявила, що розраховує на допомогу країн «Вишеградської четвірки» в інтеграції України до Євросоюзу: «Я переконана, що об'єднання таких потужних прем'єрів таких потужних країн трохи візьме шефство над Україною щодо вступу в Європейський Союз». Вона зазначила, що після вступу в ЄС Україна може приєднатися до «Вишеградської четвірки», і додала: «Вона вже «п'ятірка» де-факто, а формально — «4+1»». Є низка регіональних організацій, які хоча і не є наднаціональними союзами, але прийняли або мають намір вжити заходів, що можуть призвести до подібного роду інтеграції в деяких відносинах [25], серед них такі: Африканський союз (AU), Ліга арабських держав, Асоціація держав Південно-Східної Азії (ASEAN), Карибське співтовариство (CARICOM), Система центральноамериканської інтеграції (SICA), Співдружність Незалежних Держав (СНД), Співдружність націй, Рада співробітництва арабських держав затоки (ССАСГ), Євразійське економічне співтовариство (ЄврАзЕС), Організація Північноатлантичного договору (НАТО), Південноазійська асоціація регіонального співробітництва (SAARC), Організація ісламського співробітництва (ОІС), Тюркська рада (TurkKon), Союз південноамериканських націй (UNASUR), Союзна держава Росії та Білорусі та ін. Інші організації, які також обговорюють подальшу інтеграцію: Ліга арабських держав в «Арабський союз», Карибське

співтовариство (CARICOM) в «Карибську Федерацію», Північноамериканська зона вільної торгівлі (NAFTA) в «Північноамериканський Союз», Форум тихоокеанських островів в «Pacific Union», Євразійський союз та ін.

Отже, на практиці швидко відбувається кількісне укрупнення організаційної структури планетарного світу. Заважає становленню цілісної світ системи головним чином три чинники. Перший – це гранична бідність населення країн, що постійно супроводжує, наприклад, регіон так званої «Чорної Африки». Сучасна Чорна Африка (на південь від Сахари за винятком ПАР) – конгломерат найбільш відсталих і найбідніших країн світу [21].

Другий чинник полягає у релігійно-ціннісному розломі сучасної планетарної спільноти. В. Нікитенко, аналізуючи світові зони силового протистояння у сучасному геокультурному просторі планети, зазначає, що зміст суперечності між глобалізацією і фрагментацією визначається зіткненням саме цих двох тенденцій постіндустріальної економіки. Конфліктність і суперечливість сучасного світу вона пов'язує із закінченням холодної війни у якій геоактивність відіграла роль рушійної сили історії.

Звертаючись до світових політичних конфліктів, вона їх класифікує за трьома ознаками: а) два типи духовності; б) дві світоглядні матриці; в) дві системи культурних координат. Порівнюючи Захід і Схід, вона констатує той факт, що: Захід розвиває технічний принцип освоєння світу, а Схід – етично-релігійний; Схід є ініціатором духовних ініціатив, а Захід – інноваційних технологій; Всі світові релігії зародилися на Сході, а потім прийшли на Захід; Схід мислить ірраціонально, а Захід – раціонально. На основі цього протистояння у сфері духовності сформувались основні зони силового протистояння, а саме: а) Курдистан, б) Кавказький регіон, в) Балкани, г) Африка, д) Азія, є) Прибалтика, ж) Ізраїль та ін. [14].

Третій чинник полягає у непомірних кратологічних амбіціях національних правлячих еліт, що не бажають ділитися владою, оскільки запровадили і реалізують диктаторську форму влади. Журнал Parade опублікував список найгірших диктаторів сучасності. Лідери десятків країн світу володіють практично нічим не обмеженою владою в керованих ними державах. Але диктатор отримував додаткові шанси потрапити в число страхітливих представників своєї професії у випадку, якщо він був помічений в знищенні своїх політичних опонентів, переслідуванні власних громадян і погрозах сусіднім країнам.

Це означає, що дослідникам треба відповісти на низку питань, а саме: у чому саме полягають зміни у організаційній структурі сучасного світу? якими механізмами це забезпечується? якими параметрами порядку це регулюється? Ми ж тут розглянули тільки деякі найбільш проявлені локалізовані центри, що нині формуються під тиском глобалізаційного процесу. Це означає, що ця проблема має хорошу перспективу для подальшого дослідження.

Список використаних джерел

1. Айдос Сарым Нарышкин труд // Интернет-журнал «Власть», 20.09.2012 г.
2. Бжезинський З. Велика шахівниця. – Львів - Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2000.- 236 с
3. В рамках Евразийского экономического союза будет создан парламент. Белорусская служба новостей, 16 сентября 2013 года
4. Владимир Путин, Новый интеграционный проект для Евразии — будущее, которое рождается сегодня // «Известия», 03.10.2011.
5. Всероссийский референдум о создании Евразийского союза Заявление оргкомитета // Официальный сайт Евразийского союза молодежи
6. Гаврилишин Б. До ефективних суспільств. Дорогокази в майбутнє (Доповідь Римському клубові) / Б. Гаврилишин. – К. : Пульсари, 2009. – 248 с.
7. Грызлов Б. В. Будущее за нами — «Единая Россия» на деле доказала, что способна решать стоящие перед страной задачи // Независимая газета, 15.11.2011 г.
8. Зашкільняк Л. О., Крикун М. Г. Історія Польщі: від найдавніших часів до наших днів. — Львів: Видавництво Львівського національного університету ім. І. Франка, 2002. — С. 668.
9. Ильин Ю. Д. Лекции по истории и праву Европейского Союза / Ю. Д. Ильин. – М. : Спарк, 2002. – 115 с.
10. Казахстан против создания Евразийского парламента. Астана ТВ, 18 сентября 2013 года
11. Крисенко О.В. Феномен глобалізації: концептуальні виміри, інституціональні структури та геоісторична динаміка: автореф. дис. ... канд. філос. наук: 09.00.03 / О.В. Крисенко. - Харків, 2005. -18с.
12. Над пространством. Сергей Нарышкин объявил о создании Евразийского парламента. Российская газета, 24.02.2012
13. Назарбаев Н. Речь Перспективы евразийской интеграции. Астана, 2004 г.; Назарбаев Н. Речь Проект Евразийского Союза: проблемы и перспективы интеграции. Астана. 2009 г.; Назарбаев Н. Речь От Евразийского Университета к евразийскому экономическому сообществу. Астана. 2000 г.
14. Нікитенко В.О. Геокультурні цінності у проблемному полі філософської антропології: досвід теоретичної концептуалізації і практичної реалізації // автореф. дис. ... канд. філос. наук: 09.00.04 – філософська антропология, філософія культури / В.О.Нікитенко. - Харків, 2014. -26с.
15. Объявлено о формировании оргкомитета проведения референдума по вопросу о создании Евразийского союза // Civitas.ru — ресурс гражданского общества, 04.11.2012 г.
16. Путин хочет создать единую валюту Евразийского союза — Песков // «Финмаркет» — информационное агентство/Політико.com.ua 15.10.2011 г.
17. Ружмон Д. де. Європа у грі. Шанс Європи. Відкритий лист до європейців. [Текст] / Д. Ружмон де. – Львів : Літопис, 1998. – 280 с.
18. Северо-Американский Союз уже напечатал банкноты//<http://kartinamira.info/conceptpower/814-severoamerikanskiy-soyuz>
19. Developments in the European Union /edited by Laura Cram, Desmond Dinan and Neil Nugent. – St. Martin Press, New York, 1999. – P. 8.
20. http://pidruchniki.ws/1655040240991/ekonomika/yevropeyskiy_bank_rekonstruktsiyi_rozvitku
21. <http://politonomia.org.ua/page/chorna-afryka-na-megi-stolit.html>
22. <http://ru.wikipedia.org/wiki/Глобализация>
23. http://uk.wikipedia.org/wiki/Вишеградська_група
24. http://uk.wikipedia.org/wiki/Організація_Чорноморського_економічного_співробітництва

25. http://uk.wikipedia.org/wiki/Світовий_уряд
26. Nugent N. The Government and Politics of the European Union: Fourth edition. – Durham, North Carolina, 1999. – P. 491.

REFERENCES

1. Ajdos Sarym Naryshkin work // Internet magazine "Vlast" of 20.09.2012
2. Z. Brzezinski. The Grand Chessboard. - Lviv - Ivano-Frankivsk: Lily-NV, 2000. - 236 pp.
3. Eurasian As part of the Economic Union Will creatures Parliament. Belarusian news service, 16 September 2013
4. Vladimir Putin, the new integration project for Eurasia - a future that is born today // "News", 03.10.2011.
5. Russian referendum on the creation of a Eurasian Union Statement Organizing Committee // The official website of the Eurasian Youth Union
6. Hawrylyshyn B. By efficient societies. Signposts to the future (Report of the Club of Rome) / B. Hawrylyshyn. - K.: Pulsars, 2009. - 248 p.
7. Gryzlov BV The future is ours - "United Russia" actually proved that it is able to solve the problems facing the country// Independent newspaper 15.11.2011
8. Zashkilnyak LO, Crier MG history of Poland: from the earliest times to the present day. - Lviv: Publishing House of Lviv National University. Franko, 2002. - P. 668.
9. Ilyin Y, Lectures on the history and law of the European Union / Y. Ilyin. - M.: Spark, 2002. – 115 p.
10. Kazakhstan against the Eurasian parliament. Astana TV, September 18, 2013
11. Krysenko O. The phenomenon of globalization: a conceptual dimensions, institutional structure and dynamics geohistorical: Dissertation of the candidate of philosophical sciences: 09.00.03 / O. Krysenko. - Kharkov, 2005.-18p.
12. Above space. Sergey announced a Narыshkyn on the establishment of the Eurasian parliament. Rossiyskaya Gazeta, 24.02.2012
13. N. Nazarbaev Speech Prospects Eurasian integration. Astana, 2004; N. Nazarbaev Speech Project Eurasian Union: Problems and prospects of integration. Astana. , 2009; N. Nazarbaev Speech From the Eurasian University rolled the Economic Eurasian community. Astana. 2000
14. Nikitenko V.A. Cultural values in the problem field of philosophical antropology: experience of theoretical conceptualizes and practical implementation abstract of dissertation of the candidate of philosophical Sciences: 09.00.04 - philosophical anthropology, philosophy of culture / Nikitenko V.A.-- Kharkov, 2014. -26p.
15. Announced the formation of the organizing committee of the referendum on the creation of a Eurasian Union // Civitas.ru - resource of civil society, of 04.11.2012
16. Putin wants to create a single currency of the Eurasian Union - Sands // "Finmarket" - News Agency / Politiko.com.ua15.10.2011
17. D. de Rougemont. Europe in play. Chance to Europe. Open letter to Europeans. [Text] / J. de Rougemont. - Lviv: Chronicle, 1998. - 280 p.
18. The North American Union is already printed banknotes // <http://kartinamira.info/conceptpower/814-severoamerikanskiy-soyuz>
19. Developments in the European Union /edited by Laura Cram, Desmond Dinan and Neil Nugent. – St. Martin Press, New York, 1999. – P.8
20. http://pidruchniki.ws/1655040240991/ekonomika/yevropeyskiy_bank_rekonstruktsiyi_rozvitku
21. <http://politonomia.org.ua/page/chorna-afryka-na-megi-stolit.html>
22. <http://ru.wikipedia.org/wiki/Глобализация>
23. http://uk.wikipedia.org/wiki/Вишеградська_група

24. http://uk.wikipedia.org/wiki/Організація_Чорноморського_економічного_співробітництва
25. http://uk.wikipedia.org/wiki/Світовий_уряд

26. Nugent N. The Government and Politics of the European Union: Fourth edition. – Durham, North Carolina, 1999. – P. 491.

РЯБЕКА А.Г., кандидат политических наук, доцент кафедры управления, информационно-аналитической деятельности и евроинтеграции им.М.П.Драгоманова, Киев (Украина)

ГЛОКАЛИЗАЦИЯ ПЛАНЕТАРНОГО МИРА КАК ПРОДУКТ СОВРЕМЕННОГО ГЛОБАЛИЗАЦИОННОГО ПРОЦЕССА

В статье проанализировано явление глокализации или переструктурирования организационной матрицы современного планетарного мира; спрогнозирован переход организационной структуры от ячеистого к сетевому типу; охарактеризованы четыре наиболее сформированных центров глокализации, а именно: 1) Объединенная Европа, 2) Североамериканский Союз, 3) Евразийский союз, 4) Региональные союзы стран.

Ключевые слова: планетарный мир, глобализация, глокализация, планетарная структура, Объединенная Европа, Североамериканский Союз, Евразийский союз, региональные союзы стран.

RIABEKA O.G., Candidate of Political Sciences, Associate Professor of the Department of Management, Information Analytics and European Integration at the National Pedagogical Dragomanov University, Kiev (Ukraine)

GLOCALIZATION OF PLANETARY WORLD AS A PRODUCT OF MODERN GLOBALIZATION PROCESS

The aim of the article is to define the character and content of the planetary structure, emerging under the influence of the modern globalization process, as ontological matrix concurrently not only globalizes but also defragments, i.e. generates new lagoons of social life.

In science this phenomenon is denoted with the term “glocalization”. Glocalization is the process of economic, social and cultural development which is characterized by the co-existence of differently directed tendencies: in the context of globalization regional differences do not disappear, they are preserved and enhanced. The underlying motive of globalization is the increased mobility of different flows: financial, information, human, material, etc. These centers as local elements of social development of the planetary community at the beginning of the XXI century started to formalize intensively and perform the organizational political function in the formation of the integral world system. Among them the following are named: 1) United Europe, 2) North American Union, 3) Eurasian Union, 4) Regional unions of countries. Their organizational state and functional capabilities are briefly analyzed.

It is stated that mainly three factors impede the extension of the organizational structure of the planetary world. The first factor is the abject poverty of the countries in the regions of the Sub-Saharan Africa. The second is the religious and axiological break of the modern planetary community. The third is staggering cratological ambitions of national ruling elites that don't want to share power as they introduce and realize dictatorship.

Key words: planetary world, globalization, glocalization, planetary structure, United Europe, North American Union, Eurasian Union, regional unions of countries.

*Рекомендовано до публікації докт. філософ.н., проф. Воронковою В.Г.
Дата надходження рукопису 28.04.2014 року*